

DEFENSOR

L E G I S

Pääkirjoitus DL 5/2006

KIINNOSTAAKO OIKEUSPOLITIikka?

(Besteht Interesse an Rechtspolitik?)

Suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa hyvinvointivaltiolla on vakiintunut asemansa. Terveystiete, sosiaalitoimi ja koulutus saavat ansaitsemansa huomion. Oikeusvaltio (*rule of law*) on välttämätön perusta hyvinvointiyhteiskunnan rakentamisessa. Ilman oikeusvaltiota ei ole edellytyksiä kestäväälle yhteiskunnalliselle ja taloudelliselle kehitykselle. Oikeusvaltiokäsitys ilmentää periaatetta tasa-arvoisuudesta lain edessä ja takuuta ihmisoikeuksien toteutumisesta. Ennustettava ja tasapuolinen oikeusjärjestelmä, johon kuuluvat oikeudenmukaiset, läpinäkyvät ja tehokkaat oikeudelliset toimijat, on olennainen edellytys yksilöiden ja yhteisöjen suojelemisessa valtiotodan mielivaltaiselta vallankäytöltä tai muiden yksilöiden ja yhteisöjen lainvastaisilta toimilta.

Vaikka oikeusjärjestelmästä ja oikeuslaitoksesta keskustellaan nykyisin tiedotusvälineissä ja muutoinkin julkisuudessa aiempaa enemmän, keskustelu on yleensä jälkipainotteista ja liittyy yksittäisiin tapauksiin tai epäkohtiin. Oikeuspoliittisesta keskustelusta puuttuu usein liityntä suurempaan asiayhteyteen tai kokonaisuuteen.

Suomalaisessa yhteiskunnassa oikeudenhoidon arvostuksessa on toivomisen varaa. Puolueiden ohjelmista puuttuvat selkeät oikeuspoliittiset linjanvedot. Oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluvat tuomioistuinitoimet, syyttäjälaitos, ulosotto- ja vankeinhoito, julkinen oikeusapu ja muutama erillisvirasto sekä lisäksi ministeriön lainsäädännöllinen valmistelu. Hallinnonala käsittää kuitenkin vain kaksi prosenttia valtion talousarviosta. Valtakuntamme hallituksessa oikeusministeriö ei kuulu painavimpiin ja halutuimpiin ministerintehtäviin.

Olisi mielenkiintoista kuulla tulevissa eduskuntavaaleissa myös oikeuspoliittista debattia. Saammeko vaalien alla puolueiden näkemyksiä ajankohtaisiin oikeuspoliittisiin kysymyksiin: oikeusturvaan ja oikeuden parempaan saatavuuteen, oikeudenhoidon resurssikysymyksiin, kriminaalipolitiikkaan tai vaikkapa esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilakien kokonaisuudistukseen?

Oikeusvaltion tunnusmerkkeihin kuuluu riippumaton asianajajakunta, joka on välttämätön edellytys hyvin toimivalle oikeusjärjestelmälle ja osaltaan perustana myös kestäväälle ja luotettavalle talousjärjestelmälle.

Ainakin 60.000 suomalaisella yrityksellä on tällä vuosikymmenellä edessään sukupolven- tai omistajanvaihdos. Näistä yrityksistä noin 100-200 on asianajotoimistoja, joissa ikääntyville asianajajille tulee löytää jatkajat. Kiinnostavaa olisi kuulla puolueiden näkemyksiä yleensä yritysten – myös asianajoyritysten – sukupolvenvaihdosratkaisuksi. Suomessa asianajajien

määrä on jo tällä hetkellä vain runsas tai vajaa kolmannes muiden Pohjoismaiden vastaavasta ammattikunnasta.

Halutaanko Suomessa turvata valtakunnallisesti kattava, riippumaton ja ammatillisesti korkeatasoinen asianajajakunta? Pohjimmiltaan kysymys on oikeudellisten palveluiden saatavuudesta ja oikeusturvan kehittämisestä maassamme. Tämä edellyttää erityisen huomion kiinnittämistä kaikkien oikeudenhoidon osapuolten, myös asianajajien, toimintaympäristöön ja toimintaedellytyksiin.

Riippumattomalla asianajajakunnalla on erityinen vastuu oikeusvaltion perusteiden puolustamisessa. Suomen Asianajajaliitto kantaa julkisoikeudellisena yhteisönä vastuunsa oikeuselämämme kehityksestä ja oikeusturvan edistämisestä maassamme. Asianajajat nostavat oikeuspoliittiseen keskusteluun lainvalmistelussa ja lainkäytössä ilmeneviä puutteita.

Vuoden 2005 aikana Asianajajaliitto antoi noin 50 lausuntoa eri lainsäädännöllisistä hankkeista ja oli säännöllisesti edustettuna eri neuvottelukunnissa ja työryhmissä sekä asiantuntijana kuultavana eduskunnassa, eri ministeriöissä ja viranomaisissa. Asianajajaliiton edustajina lausunto- ja muihin asiantuntijatehtäviin osallistui yli 100 asianajajaa.

Asianajajaliitto ja suomalaiset asianajajat ovat aktiivisesti mukana suoraan ja useiden kansainvälisten ammattijärjestöjensä kautta myös kansainvälisissä hankkeissa, ennen kaikkea oikeusvaltion, oikeusturvan ja ihmis- ja kansalaisoikeuksien ollessa tulilinjalla.

Suomalaisen asianajajan tulee, myös yksityisenä kansalaisena, astua rohkeasti esiin ja antaa aktiivinen panoksensa yhteiskuntamme kehittämiseen. Lähes 1.800 suomalaisen asianajajan laaja-alainen ammattitaito ja kokemus on entistä tiiviimmin valjastettavissa oikeuspoliittiseen keskusteluun ja muuhun yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Kari Lautjärvi
Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja